

DAN ANDERSSON SÄLLSKAPETS TIDSKRIFT NUMMER 37 VINTERN 2019

PÅ FÄRDVÄGARNÄ

*Du sjunger oss sånger att sorg är kort,
låtsar trösta när sol går ner -
men hav dina visors buller bort,
jag orkar ej höra dem mer!*



DAN ANDERSSON
SÄLLSKAPET

Bildat den 4 augusti 1962

KÄRA DAN ANDERSSON- VÄN

Vinterns snövita täcke har svept in landskapet i en magisk skrud. Kölden biter i kinderna och det knarrar under kängorna. Det är långt till vår och ännu längre till Dan Andersson-veckan 2019.

Men arbetet är i full gång, både inför Dan Andersson Sällskapets traditionella Vårträff (alltid under Kristi Himmelsfärdshelgen) och Dan Andersson-veckan, som alltid avslutas första helgen i augusti. Detta år, för första gången i historien, avslutas veckan med Loussafesten första lördagen i augusti. Ja, du läste rätt.

Luossafesten går av stapeln lördag 3 augusti 2019!

Flera andra förändringar är att vänta. Dan Andersson-veckan är inne i en förnyelseprocess. Vi arbetar på att genomföra en förtätad och kvalitetssäkrad Dan Andersson-vecka med såväl klassiker som nyheter, inte minst med anledning av att **Ludvika stad fyller 100 år** i år.

Arbetet genomförs av styrgruppen för veckan: Kulturenheten på Ludvika kommun, Skattlösbergs bygdegille och Dan Andersson Sällskapet – som vanligt i samverkan med många andra inblandade arrangörer i veckan. Läs mer inne i tidningen.

På framsidan syns Anna Stina Knas (1822-1904), Dan Anderssons farmor. En fantastisk kvinna som bodde i Bränntjärnstorpet och slogs mot Björnhytte bruk. Dan Andersson skriver om trakten i dikten *Hemlängtan*: jag vill hem till dalen vid Pajso, till det gräsiga kärret vid So. Kärret vid So ligger strax väster om Bränntjärnstorpet. Läs mer om Anna Stina Knas i Georg Hahnes artikel.

Snart är det EU-val här i Sverige. Idag är allmän och lika rösträtt något vi tar för givet i vårt land. Men i det Sverige som Dan Andersson levde var mycket annorlunda. Rösträttens utveckling i Sverige startade med Rösträttsrörelsen i slutet av 1800-talet. **För 100 år sedan i år, 24 maj 1919, beslutade Riksdagen om allmän och lika rösträtt för män och kvinnor, ett beslut som var genomfört i valet 1921. Denna milstolpe för den svenska demokratin kommer att uppmärksammas på olika sätt i år, 2019, runt om i Sverige.**

Men där fanns fortfarande flera inskränkningar i rösträtten och demokratin, som det inte talades så högt om, och som det tog lång tid att få bort. För att få rösta fick man exempelvis inte vara försatt i konkurs, inte vara förklarad omyndig och man fick inte ha erhållit stöd av fattigvården (dåtidens socialbidrag) under en längre tid. Fängelseinterner fick rösträtt först 1937. Svenska romer fick rösträtt 1959.

Många omyndigförklarade personer, på grund av förståndshandikapp eller psykisk sjukdom, fick inte rösträtt förrän 1989 i Sverige. Det var inte länge sedan. **Demokratin är med andra ord inte gammal, ens i Sverige, och den är inte något vi kan ta för givet.**

Ylva Sellin Isaksson

Ordförande, Dan Andersson Sällskapet

INNEHÅLL NR 37 - 2019

2. **Kära Dan Andersson-vän**
av Ylva Sellin Isaksson
Du liv
av Dan Andersson
3. **Ett försvar för den metriska, sjungna dikten**
av Gunnar Ekman
4. **Anna Stina Knas**
av Georg Hahne
6. **Hemlängtan, Döden och Den gamle**
av Dan Andersson
7. **Dan Andersson Museum Vårträffen 2019**
8. **Lämna in förslag på pristagare 2019!**
9. **Dan Andersson-veckan 2019**
av Georg Hahne
10. **Den bästa av världar**
av Daniel Svensson
11. **Apostlarna och Min dotter**
av Daniel Svensson
Snö
av Ylva Eggehorn
Boktips
12. **Medlemsinformation**

DU LIV

Du liv, vad du ändå är ensamt armt,
mot den dröm vi drömde om dig!
Och dock ha vi älskande ärligt och varmt
sått rosor vid villande stig.

Sått rosor, sått med vår bäste vän,
att vattnas av dalarnas dagg -
men gingo en höstdag den vägen igen
och blödde av nässlor och tagg.

Du liv, vad du ändå är ensamt långt,
när du växer i skuggans ljus!
När knopparna torka och hava det trångt
bland kullar av sollöst grus.

Du sjunger oss sånger att sorg är kort,
låtsar trösta när sol går ner -
men hav dina visors buller bort,
jag orkar ej höra dem mer!

Här somnar en man från sitt eget ve,
här slutar ett djur sin strid -
du liv, det var allt du hade att ge
och detta är dödens frid.

Dan Andersson

Ur *Kolvaktarens visor* (1915)

JAG VÄNTAR VID MIN MILA

Text: Dan Andersson

Musik: Gunnar Turesson
Arr: Ilkka Kuusisto

1. Jag vän - tar vid min stock - eld me - dan tim - mar - na skri - da, me - dan
stjär - nor - na van - dra och nät - ter - na gå. Jag
vän - tar på en kvin - na från färd - vä - gar vi - da, den

ETT FÖRSVAR FÖR DEN METRISKA, SJUNGNA DIKTEN

Metrik, verslära behandlar rytmiska egenskaper i versifierade texter.

En förutsättning för att man utan allt för stora svårigheter skall kunna sjunga, till exempel en visa, är att texten är metrisk och att melodin är relativt lätt att komma ihåg. Ord och musik skall följas åt och harmonisera. En utbredd uppfattning är att den rimmade, metriska poesin är död. Med några få undantag är den bannlyst och betraktas som banal. Den fria versen har tagit över.

Det blir lättare att minnas, till exempel en visa, för både sångare och åhörare om dikten, texten är rimmad. Vi som hunnit bli äldre, minns de psalmverser och visor vi lärde oss i skolan, sånger vi sjöng på timmarna i musik och vid avslutningar. Vi hade aldrig kunnat minnas dem, bära dem med oss, om de inte varit tonsatta metriska dikter. Hur många orimmade dikter kan vi citera utantill? Troligtvis inte så många.

Rytm och musik tillhör det fundamentala hos människan. De tillhör våra biologiska, fysiologiska grundförutsättningar som hjärtslag, puls och andning. Musiken är byggd på rytm så länge vi kan spåra den. I alla kulturer finns det samband mellan sång, musik och poesi. Den gamla folkvisan i Sverige byggde på denna metriska gemenskap. Man har lättare kunnat

Vi sjunger alltså en melodi lättare om den är rytmisk, bär den med oss, ljudlöst, för att ta fram den vid behov. Dessa minnen skapas av hörselminnet vilket ligger oss nära. Musik tar en genväg förbi intellektuella spärrar (jaget) och når det undermedvetna. Ljudupplevelser är mycket tidiga, ljuden inne i livmodern, föräldrarnas röster och sagor från mamma och pappa. Dessa minnen har en djupare kvalitet än de från, till exempel, tv-program och bilder. Människan avstår i de flesta fall hellre från synen än hörseln, man blir helt isolerad från gemenskap som döv, gemenskap bygger mycket på förmedling av tonfall och röstens "melodi".

Kombinationen av god poesi och tillgänglig musik är den "litterära visan" där Dan Andersson är ett gott föredöme med sina träffande, naturnära och känslofyllda dikter, tonsatta av honom själv men också av, exempelvis, Gunde Johansson, Thorstein Bergman och Gunnar Turesson. Dan Andersson hade aldrig kunnat utföra sin storartade gärning utan att ha den rimmade versen som utgångspunkt.

Jag hoppas att den rimmade visan skall bestå och uppmuntras eftersom jag tror att det är en stor livskvalitet att bära sådant inom sig, lagrat i skikt som en del av det inres skönhet, rikedom och kvalitet, att tas fram vid behov.

Gunnar Ekman

Vissångare, medlem i Dan Andersson sällskapets styrelse mm,
Stockholm



ANNA STINA KNAS

- en märklig kvinna i kamp för tillvaron

Dan Anderssons farmor Anna Stina Knas är ett fascinerande kvinnoöde. Det är en berättelse om den svenska fattigdomen, särskilt i finnmarken och om en kvinna som aldrig gav upp. Sonsonen Dan lyssnade ofta på hennes bygdehistorier, sagor och sägner och hade henne mycket att tacka för.

Anna Stina Knas föddes 1822. Hon växte upp i torpet Utarampa eller Bränntjärn, Ljungeråsen (Ljung-åsen) i Grangärde finnmark. Den kända finnsläkten Knas hade byggt några pörten här i slutet av 1700-talet.

Kring Bränntjärnstorpet i finnmarken knyts många starka band mellan skogsbygdens människor, deras förfäder, personligheter. Skalden skildrar tidsandan; fattigdom, folketro i "underverkens land". Det handlar om det strävsamma livet och de största av svårigheter.

Anna Stina gifte sig vid 17 års ålder. Hennes man Anders Ersson blev sjuk och dog av slaganfall 1858, endast 43 år gammal. Anna Stina fick det tunga ansvaret att ensam försörja sig och fem barn. De fick egentligen sju barn, men två flickor avled i tidig ålder. Fyra år innan makens bortgång föddes Dans far Adolf.

Det var alltså ganska så exakt för 160 år sedan som de verkliga svårigheterna startade för den unga änkan.

Oerhörd fattigdom

Det var tider av fruktansvärda umbäranden och en ständig kamp för tillvaron. Vintrarna i ödemarken var mycket kalla. Stugan insnöad. Det fanns inte några vägar. Det saknades mat. Anna Stina och barnen fick många gånger ge sig ut på tiggarrått. Anna Stina försörjde sig ibland på att erbjuda enkla tjänster som att spanta stickor så kallade törebloss för att sälja till gruvorna. Blossen drog hon på en kälke i meterdjup snö. Hon var dessutom läkedomskunnig och tog hjälp av kloka gummor och kuckelgubbar i det vardagliga livet. Men hon tillhörde även de djupt troende finnmarksborna.

Dan Andersson skildrar trolldom och magi i finnmarken i debutboken "Kolarhistorier" och bygger på fenomenen i novellsamlingen "Det kallas vidskepelse" från 1916.

Rättslig strid

Anna Stina Knas tog inte bara hand om sin egen familj. Vid torpet fanns flera hus och hon hyrde ut ett av dem till en våldsvärkare och dennes familj. Dan har målat upp karaktärerna i novellen "Lantulos julotta." Dessutom gömde hon en mördare och förmedlade pengar till dennes hustru, som hon ömmade för.

Det mest uppseendeväckande kring denna märkliga kvinna är nog "striden om Bränntjärnstorpet". Närliggande Björnhytte bruk startade en process mot änkan som man menade saknade lagfart på torpet.

Dans farmor Anna Stina ger oss kraft, hon oss amoroso inspirera.

Änkan som ensam vågar utmana storgods-ägaren, en brukspatron.

Striden gäller en bit mark och ett litet torp med knappt rum för flera.

Skalden skildrar hur tungt och eländigt det är att vara fattighjon.

I rätten för hon sin egen talan, det är mycket ovanligt i ferrum-land.

Tillvaron krönes framgångsrikt och tillfälligtvis med ett uns av makt.

Autodidakten skriver otaliga inlagor med sin välformulerade hand.

Säger det mesta om rättvisa och sedvanerätt, allt måste få bli sagt...

Efter en fyra år lång rättslig strid vräktes hon från sitt hem. Men Anna Stina stod ändå som segrare. Hon förlorade lite mark, men kunde behålla sitt hus, som hon flyttade fyrtio meter över en länsgräns. I huset,

som än idag finns kvar, bodde hon sedan i ytterligare tjugofem år, till dess hon sålde det 1890.

Sista tiden

Anna Stina blev sjuk och blind under sin sista tid i livet. Sonen Adolf tog hand om henne i hemmet, i skolhuset i Skattlösberg där han var skollärare. Farmodern ligger sjuk länge och av och till kan hon vara ganska besvärlig. Adolf beskriver situationen:

Farmor ligger ännu 14 okt. 1903.

Herren har hittills givit mig uthållighet och bevarat mig från att utbrista i otålighet, ehuru det nog varit frestande många gånger, då hon varit mindre vänlig.

Dan Andersson beskriver i romanen "De tre hemlösa" hur farmor slutligen sitter i sängen med ett berg av kuddar bakom sig och bekänner sina ganska så små synder. En sidenhalsduk och en psalmbok skulle brännas upp – för dem hade hon stulit. Fadern lade in föremålen i järnugnen.

-Brinner dom nu - frågade den gamla.

-Ja, farmor, nu brinner dom, sade David.

-Då - är allting klart. Tag undan de här kuddarna

- så där - nu tack allihop -

Hon dog strax därefter, utan ett ord mer.

Det var den 2 januari 1904.

*Över viskande ängar, under mumlande lövverk
skred nu vår hjältinna
med milda blickar mot blånande berg och den
allra högsta idealitet
solidaritet och ödmjukhet var egenskaperna hos
denna klarsynta kvinna
kring henne ljöd en saligt brusande koral av
samklang och affinitet*

Under sitt liv raserade Anna Stina Knas flera tunga fördomsbarriärer socialt, religiöst, politiskt och inom könsrollerna.

Georg Hahne

Styrelseledamot i DELS (De litterära sällskapens samarbetsorganisation i Sverige) som Dan Andersson Sällskapets representant, journalist mm

Fotnot

Om denna fascinerande kvinna har Nils Holmdahl och Héléne Littmarck Holmdahl forskat och tagit fram ett omfattande material. Nils och Héléne fick 2012 Dan Andersson-priset för sitt mångåriga arbete med att ta fram finnmarkens historia.



HEMLÄNGTAN

Jag är trött, jag är led på fabriken,
jag vill hem till jordhöljt bo,
till min koja vid Blodstensmyren,
i de gröna gömmenas ro.
Jag vill leva på bröd och vatten,
om jag endast strax får byta
allt gasljus och larm mot natten
där timmarna tysta flyta.

Jag vill hem till dalen vid Pajso,
till det gräsiga kärret vid So,
där skogarna murgrönsmörka
stå i ring kring mossig mo,
där starrgräs i ånga växer
vid källor som aldrig sina
och där växter väva i jorden
sina rötter silkesfina.

Jag vill hem till dalen vid Kango
där ljungen står brinnande röd
som ett trots i flammande lågor
framför höstens hotande död -
där fjärilar, färggrant glada
på möjliga vingar sväva
och tunga, sjungande humlor
i den svällande myllan gräva.

Jag vill hem till det fattiga folket
som svettas i somrarnas glöd,
som vakar i bittra nätter
i envig mot köld och nöd. -
Jag vill dit där molnen gå tunga
under skyn där stjärnor skina,
och där obygdsofarsarna sjunga
i takt med visorna mina.

DÖDEN

Långt från bygden, i storskogens innersta
gömma,
i min koja på Sami, vid de mörknande glöden,
har jag mött den starkaste, talat med döden,
och han kom för att lära mig vila och glömma.

Och jag sade till honom: - "Du de sovandes
broder,
du må kalla dig stark, du må komma och fara,
du är dröm, du är rök, ett begrepp är du bara,
och en trött mans tanke är din skröpliga moder.

Och är du det icke, vill jag bedja dig svara
på din egen och livets pockande gåta:
varför intet blir sanning, varför människor gråta,
varför starka och unga till graven fara?"

Och hans tal var som änglarnas lenaste honung
och hans ord voro sövande, starka och tunga,
som när asplöv till avsked om höstarna sjunga
hördes talet från nätternas vandrande konung.

"Du stirrar mot jorden, som gömmer och söver
och den är det djupaste, största och sista
och en gång när ögonen frågande brista
är jorden det svarta svar du behöver."

*

I min koja på Sami, vid min slocknade pipa
som en drömmare hörde jag gravmannen tala,
och när allt blivit intet kan han ensam hugsvala,
då är lätt att hans sövande sanning begripa.

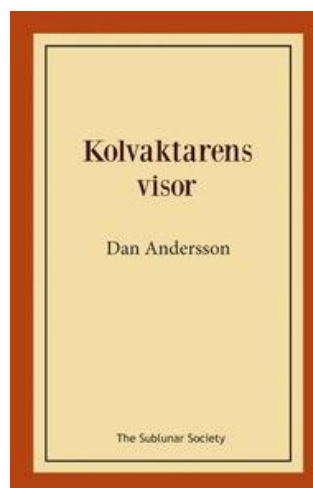
DEN GAMLE

Ur de djupaste djupen jag kämpat mig hit,
se, jag kom från de eländas ort,
och vad undrar du då att min hjässa är vit
när en sådan vandring jag gjort?

Och vad undrar du väl att den skälver min röst?
Det var annat i visornas år.
Jag har levat ändå, vare detta min tröst
när att glömma jag äntligen går.

Den skall sluta att stappla, min styvnade fot,
och mitt hjärta ska sluta att slå. -
På min grav skola vildmarkens blommor slå rot
medan dagarna komma och gå.

Ur Kolvaktarens visor (1915)



DAN ANDERSSON MUSEUM

Välkommen till Dan Andersson Museum, museibutiken och kontoret på Engelbrektsgatan 8 i Ludvika. Ordinarie öppettider är nu måndag till torsdag, fredag 10-13.

Vinterhalvåret 2018/2019 kommer vi att ha ett kulturcafé per termin på Dan Andersson Museum i Ludvika. Vi planerar nu för vårprogrammet i anslutning till Dan Anderssons födelsedag 6 april.

Dan Andersson Sällskapet arbetar vidare för att utveckla programverksamheten i övriga landet. I höstas var vi på Bok- och biblioteksmässan i Göteborg, i ett samarbete med DELS (De litterära sällskapens samarbetsorganisation i Sverige). 23 Mars kommer vi att delta i Bokmässan Dalarna i Falun. Program i Sundsvall planeras också framöver, i samarbete med Taubesällskapet Nordosten.

Utvecklad programverksamhet är även av intresse i andra delar av Sverige samt i övriga Norden. Är du arrangör eller eldsjäl och vill samverka med Dan Andersson Sällskapet vid arrangemang på temat Dan Andersson?

Kontakta Dan Andersson Museum:
danmuseet@gmail.com eller 0240-100 16,
eller ordförande Ylva Sellin Isaksson:
813sellin@gmail.com eller 070-385 07 13.

VÅRTRÄFFEN 2019

Reservera redan nu Kristi Himmelsfärdshelgen - torsdag 30 maj-lördag 1 juni - för Dan Andersson Sällskapets Vårträff 2019.

Vi har denna gång bokat in Säfsen Resort i Fredriksberg – se www.safsen.se. Det intressanta området kring Fredriksberg utgjorde ursprungligen den södra delen av Nås finnmark, och området räknades som en del av Västerdalarna (till skillnad från övriga Ludvika kommun, som räknats till Bergslagen).

Traditionsenlig startar vi Vårträffens program med en kyrkokonsert, denna gång i Säfsnäs kyrka. Därefter blir det tid för fler utflykter, förkovran, diskussioner, musicerande, umgänge och god mat.

Detaljerad programinfo om Vårträffen skickas ut separat i början av våren till alla medlemmar. För mer information och föranmälan, kontakta museet eller styrelseledamot Robert Svensson: 070-631 86 45.



Säfsnäs kyrka ovan och stuga i Säfsen Resort nedan





LÄMNA IN FÖRSLAG PÅ PRISTAGARE 2019



DAN ANDERSSON-PRISET

Priset ska tilldelas nationellt etablerade poeter, författare, visdiktare eller musikanter som verkar i Dan Anderssons anda *eller* personer som förtjänstfullt bidragit till att nationellt skapa kunskap och förståelse för Dan Anderssons liv och författargärning.

ROOMI

consciously yours

LILLA DAN ANDERSSON-PRISET

Priset ska tilldelas unga kulturarbetare som verkar i Dan Anderssons anda, till uppmuntran för unga konstnärer på väg, sökandes sina personliga uttryck. Dan Andersson Sällskapet delar ut priset tillsammans med Roomi stiftelse.



GUNDE JOHANSSON-PRISET

Priset ska tilldelas den eller de personer som på ett positivt, lyhört och utåtriktat sätt arbetar med att föra ut Gunde Johanssons verk och anda i ord och ton till en bred allmänhet.

Vill du veta mer om priserna och vilka som fått dem tidigare så kan du läsa på Dan Andersson Sällskapets hemsida under fliken LYSSNA/LÄS!

Priserna delas ut under Dan Andersson-veckan 2019. **Du som är medlem i Dan Andersson Sällskapet är välkommen att skicka in förslag på pristagare - senast 15 mars 2019 - till**

DAN ANDERSSON MUSEUM
Engelbrektsgatan 8
771 30 Ludvika
eller
danmuseet@gmail.com

JURYARBETET 2019

Förslagen hanteras av 3 jurygrupper som tar beslut i frågan om vilka som blir årets pristagare.

Dan Andersson-prisets jury består av Dan Andersson Sällskapets medlemmar Lars G Lindström och Ellinor Brolin samt ordförande Ylva Sellin Isaksson. Gunde Johansson-prisets jury består av Ingrid Johansson (Gunde Johanssons änka) samt styrelseledamöterna Lars Eriksson och Puch Magnus Olsson. Lilla Dan Andersson-prisets jury består av Michael Toivio (Roomi stiftelse), styrelseledamot Daniel Svensson och Ylva Sellin Isaksson.



DAN ANDERSSON-VECKAN 2019

En diktare och en stad

I år fyller Ludvika stad etthundra år.

En gång i tiden pärlan av bergsbruk, Dalarnas största, och föremål för Gustav Vasas intresse. Ludvika ström hade sitt största utbrott 1977 då vattenmassorna dånade mot de kantiga berg-hällarna. I dag ligger strömfåran tom.

Hundraårsjubileet kommer att sätta sin prägel även på årets Dan Andersson-vecka lördag 27 juli till och med lördag 3 augusti.

Men Ludvika har klarat sig ifrån bruksdöden. Gruvor och hyttor har ersatts av den elektriska industrin. ASEA blev ABB och har gett staden en ny puls. Nya generationer slår ner sina bopålar i trakten.

Ludvika blev stad ett år innan Dan Andersson avled, alltför ung. Dan, som skulle komma att räknas till en av den svenska diktens förgrundsfigurer, lämnade ibland sin finnmark i Grangärde för Ludvika. Här i Blyvika, som han döpte Ludvika till, fick han en smula andrum från fattigdom och elände och misstänksamma människor. Han tog in på hotell eller bodde hos vänner som bjöd på mat och logi och lyssnande öron.

I staden renskrev han manuset till den första boken "Kolarhistorier." Kanske inspirerades Dan av det kraftfulla bruset från forsen eller när stjärnorna tändes över trolska milsvida Väsman - en gång i tiden en viktig transportled, sommar som vinter. Vid sjöns strand vid Lyviken vilar Dan Andersson i sin grav – i tidlös ro.

Nyheter

Dan Andersson-veckan, ett av Sveriges största kulturevent, 30-årsjubilerade förra året. Årets upplaga kommer att bli tätare och förnyad.



Puch Magnus Olsson och Billey Shamrock vid Dan Anderssons grav 2018.

Den avslutande Luossafesten, med utdelning av Dan Andersson-priset, förläggs för första gången till en lördag, den 3 augusti. Då kan alla tillresande från när och fjärran få mer tid för hemfärden.

Ludvikas 100-årsjubileum kommer även att märkas under Dan Andersson-veckan. Kommunen har byggt upp en jubileumsscen på gågatan i centrum. Där kommer själva invigningen att vara och varje dag i veckan kommer där att ges smakprov på program som kan locka till besök. Det kommer, som vanligt, att finnas en hel del att välja på i staden och omgivningarna; artistframträdanden, kulturvandringar, viskvällar, konstutställningar, poesi-program och mycket annat.

Dan Andersson-veckan 2019 kommer att inledas med den unga Visfestivalen Kontraband – som hade premiär förra året.

Dan Andersson som flottare

"Äntligen vred sig vinden så att vi med hela vår 'flot' kunde med frisk, nästan forsande fart styra mot Blyvika, och det gjorde vi. Men då hade vi lövat hela flottan och fått två ynglingar, som spelade handklaver, placerade ovanpå kabyssens tak mellan två väldiga lövruskar, och hela manskapet berusade sig med öl och brännvin. Vi sjöngo och skrålade värre än ryssar i sen stormning och solen strålade och stormen ven och sextio tusen väldiga timmer från de stora finnskogarna ovanför Makatio böljade med sång och fräsande in i viken utanför patron Grots ångsåg.."

I novellen *Villes hädanfärd* beskriver Dan Andersson sitt högst tillfälliga flottningsarbete på sjön Väsman i maj 1913. Och i viken vid Blyvika ångsåg låg staden som med tiden skulle svälla på alla bredder.

Georg Hahne



DEN BÄSTA AV VÄRLDAR

Nyss hemkommen från en resa till fjällen funderar jag på framtiden. I bilen lyssnade jag nämligen på ett avsnitt av Sveriges Radios program Filosofiska rummet. Där diskuterades huruvida det går att vara optimist i dag, när så mycket problem tycks hopa sig i vår värld. Jag är kluven, det ska erkännas. Inte bara för att det var svårt att höra vad som sades i programmet på grund av den från min äldsta dotter återkommande undran "är vi framme snart?", utan för att frågan i sig är svår.

Å ena sidan är jag på en övergripande nivå en obotlig optimist. Jag tror att mycket kommer att ordna sig till det bästa. Det blir en bra morgondag, en givande arbetsvecka, en strålande sommar och ett underbart år. Jag tror att världen är på väg åt rätt håll, trots allt. Visst finns det stora problem, men det har det alltid gjort och vi har i dag bättre förutsättningar än någonsin att lösa dem. Sådana dagar kan jag identifiera mig med Hans Rosling.

Å andra sidan är jag en pessimist av rang. Jag är till exempel alltid övertygad om att de lag och idrottare jag sympatiserar med i olika sporter ska förlora varje match samt drabbas av skador, vinterkräksjukor, konkurser och annat som man helst slipper. Jag är också resignerat förskottsirriterad på alla de lövhalkor, signalfel, solkurvor och tågköer som kommer att drabba det tåg som jag råkar ha oturen att färdas med. Vissa dagar känns lämningen av barnen på förskolan som att öppna en Pandoras ask fylld av löss, springmaskar och tyfus. Sådana dagar kan jag identifiera mig med Krösa-Maja i Astrid Lindgrens böcker om Emil i Lönneberga.

Trots att vi ofta beskriver oss själva som pessimister eller optimister, tror jag att de flesta människor är lite av varje. Ibland ser vi ljuset i tillvaron, ibland bara mörkret. Vi behöver bägge för att förstå världen.

I Dan Anderssons diktning är det likadant. Ibland är dikterna fulla av hopp, som i den avslutande versen i "Julvisa i Finnmarken". "Försona och glada i stjärnans timma, vi glömma att jorden blev bräddad av hat". Optimismen i det här fallet handlar inte om att världen är perfekt, utan att den trots sina fel och brister är en sällsam och makalös plats. I andra dikter är Dan Andersson desto mer negativ och beskriver livet som "ensamt armt, mot den dröm vi drömde om dig!" ("Du liv").

Den här dubbelheten kan verka fladdrig men tvärtom tycker jag att den fångar något väsentligt. Vi är alla människor, med fel och brister men även talanger och tillgångar. Det är detta som återspeglas i vår pessimism och optimism, liksom i Dan Anderssons skiftande tonläge. Ibland tror vi det värsta om oss själva och våra medmänniskor, men andra dagar är vi fulla av tillförsikt och tro. Med klimatkrisen som ett ständigt Damoklessvärd över oss och med auktoritära regimers framfart i länder världen över finns mycket att oroa sig för.

Det är frestande att drömma sig bort till barn domen, som enligt Dan Andersson var "solljus och hoppfull och god" ("Barndom"). Då ska vi komma ihåg att han inte ens hade tillgång till internet, men ändå tyckte sig ha haft en fin uppväxt. Tyvärr leder nostalgin, hur mysig den än kan vara, inte framåt. Låt oss i stället ta det bästa från historien och bygga vidare mot en bättre framtid. Om vi bara jobbar tillsammans kan vi lösa detta. Såvida det inte går åt helvete först, vill säga.

Daniel Svensson

historiker, författare, poet,
medlem i styrelsen för Dan Andersson Sällskapet,
Hällingsjö

APOSTLARNÄ

I bergen, där luften är tunnare
Finns fåglar som sjunger ditt namn
Befjädrade små förkunnare
Att följa till okänd hamn
I skogen, bland skuggiga branter
Har mossgröna bäckfårar gömt
Små snabbsimmande predikanter
Vars budskap jag aldrig glömt

Nog är det vackert i kyrkan
Det finns en frid i ditt hus
Men jag söker mig helst för min dyrkan
Till skogar i morgonljus
Där sjunger en ensam duva
Om himlar som aldrig tar slut
Jag sitter tyst på min tuva
Medan sommardagen slår ut

MIN DOTTER

Det finns ett foto jag älskar
Av min dotter mitt i ett språng
I bakgrunden havet, vågor som vaggas
Hennes hår som vajande tång

Du säger att det är en dröm
Ett fruset moment att minnas
Jag ser en evighet, en bön
Om att tidens nät ska spinnas
Vidare

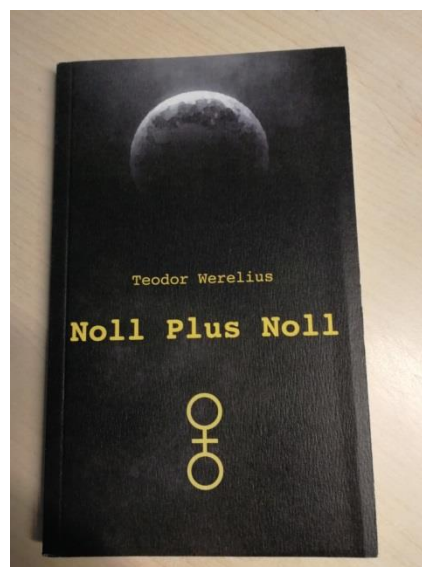
Daniel Svensson

Det snöar,
det är en glömska som sprider sig
i alla riktningar och bildar
ett vitt fält.
Man kan lägga sig ner och göra en
ängel i snön,
en som inte kommer med några budskap,
inte varnar eller lär ut något,
förutom att en ängel var här.

Ylva Eggehorn

Ur *Karusell med madonnor* (2002)

BOKTIPS



Diktsamlingen **Noll plus noll** av en ny bekantskap: **Teodor Werelius** (pseudonym för Johan Agorelius) från Malmö. Det är spännande och genreöverskridande science fiction-poesi anno 2019. Boken handlar om en tidsresenär som försöker förhindra en global och personlig katastrof, skriven med en torr humor som påminner om Douglas Adams nutida klassiker *Lifarens guide till galaxen* (1979).



Vad ska vi läsa i bokcirkeln (2018) av **Lena Kjärsén Edman**, välmeriterad författare, litteraturvetare, bibliotekarie, litteraturkritiker mm.

Bilda en bokcirkel och du skall aldrig ångra dig. Jag har förstås ingen aning om ifall vi som läser är lyckligare än andra människor. Men ett vet jag säkert: Den som läser och samtalar med vänner om läserfarenheter och livserfarenheter kan aldrig ha tråkigt.

Lena Kjärsén Edman

MEDLEMSINFORMATION

Till gamla och nya medlemmar i Dan Andersson Sällskapet: kom ihåg att betala in medlemsavgiften för det nya verksamhetsåret 2018/2019!

Medlemskap i Dan Andersson Sällskapet stöttar arbetet med att bevara Dan Anderssons minne och Dan Andersson Museum. Som medlem får du kontinuerlig programinformation, rabatter under den årligen återkommande stora Dan Andersson-veckan (alltid vid månadsskiftet juli/ augusti), medlemstidningen *På Färdvägarna* mm.

Medlemsavgiften är 300 kr per år, för ytterligare familjemedlem 100 kr. Är du under 25 år kostar det bara 150 kronor. Vill du bli ständig medlem i Dan Andersson Sällskapet betalar du en engångssumma på 2500 kronor. Föreningar och företag betalar 300 kr per år.

Medlemsavgiften betalas på

- plusgiro: 59 32 42-1
- Skriv ditt namn
- Skriv din adress
- Skriv din e-postadress

Verksamhetsåret sträcker sig alltid från 1 juni till sista maj. **Tack för ditt stöd!**



AVSÄNDARE

Dan Andersson Sällskapet
c/o Globe bokhandel
Engelbrektsgatan 10
S-771 30 LUDVIKA



PÅ FÄRDVÄGARNA

På färdvägarna är Dan Andersson Sällskapets medlemstidning. Den utkommer 3 gånger om året. Pappersupplaga 650 ex. Medlemstidningen *På färdvägarna* finns även i digitalt format.

Redaktör, grafisk formgivning och redigering:
Ylva Sellin Isaksson, ordförande för Dan Andersson Sällskapet: 813sellin@gmail.com

ISSN 1652-1986.

E-POST

Meddela oss din e-postadress så får du tidningen *På färdvägarna* digitalt och snabbt. Kontakta Dan Andersson Museum eller sällskapets sekreterare:

tommy.brolin@gmail.com

KONTAKT

Dan Andersson Museum
Engelbrektsgatan 8 i Ludvika
0240-100 16
danmuseet@gmail.com
www.dansallskapet.hemsida24.se
www.facebook.com/danasallskap